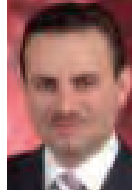

Sağlıkta “franchising” olur mu?

Tarık Karakuş

1976 yılında İstanbul'da doğdu. Trakya Üniversitesi Bilgisayar Programcılığı Bölümünden mezun oldu (1996). Belediye otomasyonu yapan bir firmada bilgisayar donanımı ile başladığı çalışma hayatına sağlık otomasyonunda yazılım analizi ile devam etti. Şu anda iş geliştirme ve analiz biriminde tıbbi hizmetlerin gruplandırılması eşleştirilmesi, buna bağlı kayıp kaçakların ve faturalama eksikliklerinin önüne geçilmesi için çalışmalar yapmaktadır. Halen Medipol Mega Hastaneler Kompleksi İş Geliştirme ve Analiz Yöneticisi olarak görev yapan Karakuş, evlidir ve 2 çocuk babasıdır.

Franchise veya “franchising”; bir sistem veya markanın imtiyaz hakkı sahibinin, belirli süre, koşul ve sınırlar içinde, işin yönetim ve organizasyonuna ilişkin sürekli disiplin ve destek sağlayarak belirli bir bedel karşılığında, bağımsız yatırımcılara sistem ve markasını kullandırmasına dayanan, uzun vadeli ve sürekli bir iş ilişkisidir. Farklı ülkelerin tarihinde franchise benzer uygulamalardan bahsedilmekle birlikte bu konuda, kaynaklarda ortak olarak zikredilen örnek Albert Singer'in kurduğu Singer Sewing Machine Company şirketi ile 1851'de yaptığı franchise'dir. Modern Franchise 1960 sonrasında ivme kazanmıştır. Franchise'da sektöre göre cihaz, üretim tekniği, çalışma prensipleri, yönetim modeli vb. konular ön plana çıkabilmektedir. Günümüzde gelişen ve değişen teknoloji ile yapının temel taşlarından biri de bilgilerin kayıt altına alındığı yazılımdır. İyi bir yazılım, kullanıcılara düşen pek çok görevi yerine getirebilir, işleri kolaylaştırabilir, kullanıcılara bağlı kayıp kaçakları önleyebilir. Çok sayıda personelin istihdam edilmesi ile yapılan işler iyi bir yazılımla, az kişiyle, çok daha az hata payı ile ve hızla gerçekleştirilebilir.

Nereden çıktı bu franchise?

Ülkemizde sağlık yatırımları son yıllarda ciddi bir artış göstermektedir. Sağlık Bakanlığı ve TÜİK verilerine göre 2002 yılında 295 Milyon Dolar olan sağlık yatırımları 2012 yılında 1 Milyar 966 Milyon Dolar'a yükseldi. Yıllara ve sektörlere

göre hastane sayılarına baktığımızda 2002'de 271 olan özel hastane sayısı 2012 yılında 541 adede ulaşmıştır. Yıllara ve sektörlere göre özel hastanelere yapılan müracaat sayılarına baktığımızda ise 2002 yılında 5.697.170 olan müracaat sayısı 2012 yılında 66.562.098 olarak gerçekleşmiştir. Ülkemizde sağlık hizmeti alan yabancı hastaların dağılımına baktığımızda 2008'de 74.093 olan yabancı hasta sayısı 2011'de 156.176 olarak gerçekleşmiştir. Özel hastanelere müracaat eden yabancı hasta sayısının 114.329 olduğu ve ciddi bir paya sahip olduğu görülmektedir. Sağlık yatırımlarını, ülkemizdeki özel hastaneciliğin gelişimini inceledikten sonra hastane kurup işleten yatırımcıların yaşadıkları sorunların birkaçına değinmek istiyorum.

Hastanecilik; tıp, bilişim, finans, sağlık muhasebesi, otelcilik, mühendislik gibi alanların bir arada ve koordineli şekilde verdiği hizmetlerden meydana gelmektedir. Yatırımcılarımız bu alanlardan bir veya birkaçında yetersiz kaldıklarında, sağlık tesisini işletmekte ve ayakta tutmakta sıkıntıya düşmektedirler. Önceleri hastanesini veya ruhsatını devrederek yatırımlarını başka alanlara kaydıran yatırımcılar, 11 Temmuz 2013 Tarihli ve 28704 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Özel Hastaneler Yönetmeliğinde Değişiklik Öngören Madde 22'de yer alan “Özel hastaneler, 31.12.2013 tarihi bitimine kadar, uzman kadroları ile planlama kapsamındaki merkezleri başka özel hastaneye devredebilir veya özel hastaneler kendi aralarında karşılıklı olarak uzmanlık dalı değişimi

yapabilirler. Ancak başka bir ildeki özel hastaneye kadro devri ve karşılıklı olarak uzmanlık dalı değişimi, Planlama ve İstihdam Komisyonunun görüşü alınarak Bakanlıkça uygun bulunması halinde yapılabilir. Kadro devri iş ve işlemleri, müdürlükçe Sağlık Kuruluşları Yönetim Sistemi üzerinden sonuçlandırılır ve Genel Müdürlüğe bildirilir. 31.12.2013 tarihinden sonra planlama kapsamındaki merkezlerin devri ile kadro devri ve değişimi yapılamaz. Devir alınan kadrolar sebebiyle ünite, birim, yatak artırımı ile planlama kapsamındaki cihaz ilavesi hakkı elde edilmiş ise bu kadroların 31.12.2013 tarihine kadar yeniden devri halinde, hastane bu kadrolardan doğan haklarından vazgeçmiş sayılır ve bu haklar düşer.” kararı ile devir ve satış yapamayacaklardır.

Sağlıkta franchise olur mu?

Bildiğiniz gibi sağlık sektörü, hizmet sektörüdür. Hizmetlerin, hekimden temizlik personeline kadar iyi şekilde verilmesi ile hasta memnuniyeti sağlanabilir. Hasta memnuniyetinin sağlanamadığı bir kurumda iyi bir sistemin de pek bir anlamı kalmaz. Hasta memnuniyetinin sağlanabildiği bir kurumda sistemin ideal bir şekilde işletilebilmesi için işin önemli bir bölümü yazılıma düşüyor. Sağlıkta sahada verilen hizmetlerin masa başında kaybedilmemesi, doğru ve eksiksiz faturalanabilmesi için iyi bir tıbbi hizmet listesi ve kuralara uygun faturalama önem kazanıyor. Faturalama birimlerinde bu iş, personelin bilgi tecrübe ve dikkati

ile yapılıyor. Ancak şu bir gerçek ki insan kaynağına bağlı olan bu işlerde ciddi kayıp kaçaklar olabilmekte, kamu ile çalışan sağlık kuruluşları zaman zaman ceza ödeyebilmekte.

Bu olumsuzlukları yazılım ile aşabilir miyiz?

İyi bir tıbbi hizmet listesi ile işe başlamak lazımdır. İyi bir tıbbi hizmet listesi oluşturulduktan sonra faturalama kuralları sisteme uygulanmalıdır. Kuralların uygulanması ile personellerinin mevzuatı bilmelerine büyük oranda gerek kalmayacaktır. Personel sayısı ve faturalama süreleri bugün ihtiyaç duyulandan daha az olacaktır. Hizmet kuralları işletilmeye başlandıktan sonraki adım, otomatik faturalamadır. Kurallara uymayan herhangi bir durumun olmadığı hasta müracaatları otomatik olarak sistem tarafından fatura edilecektir. Faturalama kuralları sistemin imkân verdiği ölçüde otomatize edilecektir.

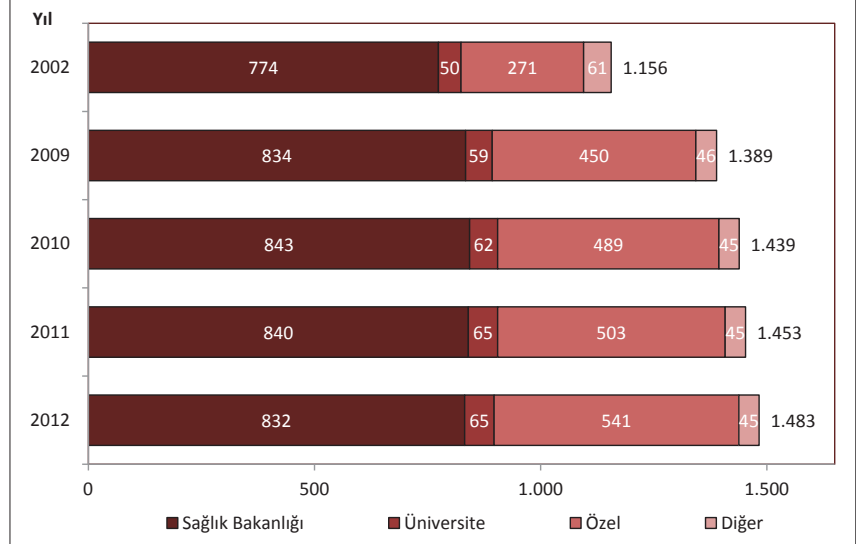
Otomatik faturalamadan sonraki adım merkezi faturalamadır. Franchise modelinde her bir birimde fatura merkezi kurulması yerine merkez de tek bir fatura merkezi kurulacaktır. Şubelerde, hekimlerle, ilgili birim ve kişilerle iletişim için temsilci olarak az sayıda faturalama uzmanı bulundurulacaktır. Buraya kadar temas ettiğimiz konular ciroların ortalama %85'lik kısmını oluşturan hizmetler ile ilgili idi. Kalan %15'lik kısım olan ilaç ve malzeme yönetimi ile ilgili yapılacak olan önemli bir çalışma da merkezi satın alma & stok yönetimidir.

Hastaneler tıbbi sarfları, ilaçları, dış hizmet alımlarını, bireysel olarak gerçekleştirdiğinde az sayıda alım yaptıklarından bu alımlarda düşük fiyat avantajı elde edememektedir. Merkezi yapı ile tüm hastanelerin ihtiyaçları tek merkezden giderildiğinde, alımlarda ciddi fiyat avantajı elde edilebilecektir.

Ülkemizde hastane işletmeciliğinde uzman olmuş sağlık kuruluşlarının bilgi ve deneyimlerini franchise ile diğer yatırımcılarla paylaşmaları hem yatırımcılara önemli katkılar sağlayacak, hem franchise veren sağlık kuruluşu sahiplerine ekonomik katkı sağlayacaktır. Hepsinden önemlisi ülkemizdeki özel sağlık hizmetlerinin gelişimine önemli katkılar sağlayacaktır. Bugün inşaat sektöründe gerçekleşen yurtdışı atılımları franchise ile yarın sağlık alanında gerçekleşebilecektir. Başarılı bir sağlık kuruluşu ya da grubusanız; sektörün gelişimine ivme kazandırmak, ülkeye, topluma ve hatta bölge ülkelerine katkıda bulunmak, bilgi ve birikimlerinizi farklı bir şekilde kazanıma dönüştürmek adına sağlıkta franchise neden olmasın?

Yıllar	Ünit	GSYİH	Cari Sağlık Harcaması	Cari Sağlık Harcamasının GSYİH'a Oranı (%)	Yatırım Harcaması	Yatırım Harcamasının GSYİH'a Oranı (%)	Toplam Sağlık Harcaması (Cari+Yatırım)	Toplam Sağlık Harcamasının GSYİH'a Oranı (%)
2002	Milyon ₺	350.476	18.331		443		18.774	
	Milyon ABD \$	233.651	12.221	5,2	295	0,1	12.516	5,4
	Milyon SGP ABD \$	584.127	30.552		738		31.290	
2012	Milyon ₺	1.415.786	72.820		3.538		76.358	
	Milyon ABD \$	786.548	40.456	5,1	1.966	0,3	42.421	5,4
	Milyon SGP ABD \$	1.361.333	70.019		3.402		73.421	

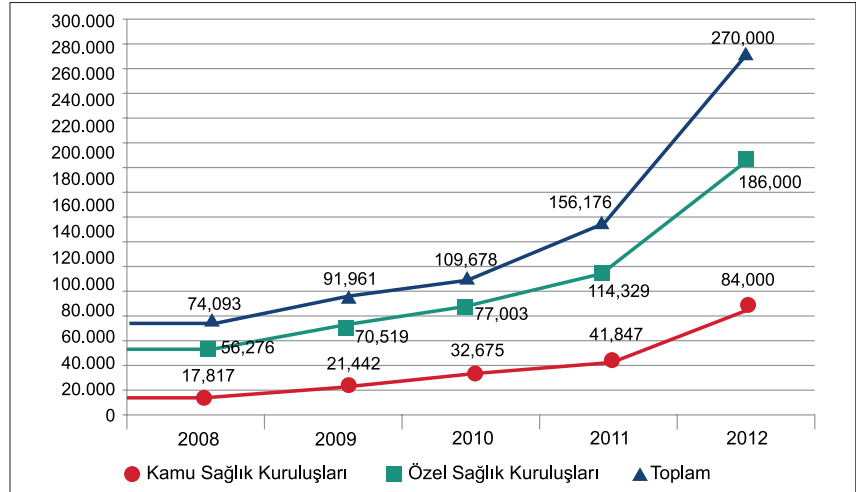
Tablo 1: Türkiye'de yıllara göre cari, yatırım ve toplam sağlık harcaması

Tablo 2: Türkiye'de yıllara ve sektörlere göre hastane sayısı

	2002	2009	2010	2011	2012
Sağlık Bakanlığı	109.793.128	228.279.139	235.172.924	254.342.943	260.974.401
Üniversite	8.823.361	19.364.865	20.098.754	24.437.107	27.080.436
Özel	5.697.170	47.618.186	47.712.540	59.069.486	66.582.098
Toplam	124.313.659	295.262.190	302.984.218	337.849.536	354.636.935

Tablo 3: Türkiye'de yıllara ve sektörlere göre hastanelere müracaat sayısı

Grafik: Türkiye'de yıllar itibarıyla sağlık hizmeti alan hastaların dağılımı

Kaynaklar

<http://franchises.about.com/od/franchisebasics/a/history.htm> (Erişim tarihi: 09.12.2013)

<http://saglik.gov.tr/TR/dosya/1-87578/h/istaturk2012.pdf> (Erişim tarihi: 09.12.2013)

<http://www.franchise.com.tr> (Erişim tarihi: 09.12.2013)

<http://www.resmigazete.gov.tr> (Erişim tarihi: 09.12.2013)

<http://www.saglik.gov.tr/SaglikTurizmi/belge/1-13785/istatistikler.html> (Erişim tarihi: 09.12.2013)

www.tuik.gov.tr/Start.do (Erişim tarihi: 09.12.2013)